

DOI: <https://doi.org/10.32839/2304-5809/2020-79.1-15>

УДК 811.111'373.43

Пилипова І.О.

Комунальний заклад вищої освіти
«Вінницький гуманітарно-педагогічний коледж»

ЛІНГВАЛЬНІ ТА СОЦІОЛІНГВАЛЬНІ ПАРАМЕТРИ ІННОВАЦІЙ АНГЛІЙСЬКОЇ МОВИ

Анотація. У статті йдеться про неологізми в англійській мові; Неологізми – це інновації у мові. Щодня виникають нові слова і англійська мова швидко зростає. Важливо проаналізувати причини появи неологізмів у мові. Газети – один із засобів масової інформації, який відіграє значну роль у створенні та розповсюдженні неологізмів шляхом використання цих слів у своїх статтях. Нові слова проходять кілька мовних етапів перед тим як увійти у активний вжиток. Дослідження інновацій англійської мови свідчить, що часто їхня інтеграція в лексико-семантичну систему залежить від безпосереднього зв'язку з актуальними суспільними рухами, зумовлюється висуванням на перший план певних соціальних груп, особливо тих, в яких народжуються нові слова та словосполучення. Не завжди можна передбачити долю новотвору, виходячи тільки з його особливостей, що співвідносяться із самою мовою окремо від чинників, пов'язаних із соціальною природою мови. У статті уточнено поняття неологізм, okazionalnıst, uzualnıst, polınomınaııa. Наведено приклади слів, які з часом з однієї сфери суспільства переходять в іншу.

Ключові слова: неологія, неологізм, лексична одиниця, okazionalnıst, uzualnıst, polınomınaııa.

Pylypova Iryna

Communal Higher Education Institution
«Vinnytsia Humanities Pedagogical College»

LINGUAL AND SOCIO-LINGING PARAMETERS OF INNOVATION IN ENGLISH

Summary. The article is about neologisms in English; It is devoted to the analysis of nominative processes and lexical changes taking place at the present stage of English language development. It is the lexical system of language, being the most flexible and mobile, constantly changing with the development of the language team, enriching with new lexical units and reflecting current social trends. Both linguistic and extralinguistic factors play a significant role in appearing new units in the language (neologisms). These new units help us to understand and cope with change by creating mental bridges between the old and the new. The language vocabulary is changing, renewing the words and phrases. New words that have appeared in the language in the last few years have become the object of study of this article. Neologisms stand for innovation in every language. New words are created every day and their number in English is growing fast. Thus it is important to analyze the reasons for appearance of neologisms in a language. Newspapers are one of the media which has a significant role in creating and spreading neologisms by using these new words in their articles. It is significant to learn how these words are created, because neologisms undergo certain linguistic processes, the so-called word formation processes, and to try to find out to what structural-semantic types neologisms belong and in which sphere of life they are used more frequently. Neologisms illustrate that language is a dynamic structure. Language serves not only to describe the already-known facts but it is also capable of giving new additional meanings to existing words and inventing new word forms. Its usage in concrete situations even influences people's thoughts, attitudes, opinions, behavior. Neologisms play a great role in the contemporary system of language and speech term neologism is used by linguists to describe a new word, usage, or expression. It is often created by combining existing words or by using a word in a different context. Some neologisms have now become a part of Standard English, while others have faded away. In the same way, some of today's neologisms will become a part of the dictionaries of the 22nd century, while others will be discarded, replaced by more descriptive language. In the article such terms as neologism, rendering, usability, polynomination are clarified. Some examples of words changing their sphere of usage are mentioned.

Keywords: neology, neologism, lexical unit, polynomination, usability.

Постановка проблеми. Сьогодні, англійська мова, так само як і багато інших мов, переживає «неологічний бум». Кількість інновацій на лексичному рівні не піддається точним підрахункам, оскільки неологізми виникають не в мові взагалі, як в системі об'єктивно існуючих, соціально-закріплених знаків, а в реалізації цієї системи – у мовленні конкретних носіїв і далеко не всі вони закріплюються в мові. Саме тому у світлі дихотомії «мова – мовлення» виникають проблеми пов'язані з «okazionalnıstı» – «uzualnıstı» новотворів. «Okazionalnıstı» одиниці навіть протиставляють неологізмам, стверджуючи, що вони створені лише для конкретного випадку [1, с. 34].

Виокремлення мети та основних засад дослідження. Мета статті – з'ясувати сутність стилістичних та функціонально-стилістичних особливостей газетної лексики, а також культурно-мовних характеристик неологізмів англійської мови друкованих ЗМІ. Для досягнення поставленої мети необхідно вирішити наступні завдання: виявити причини появи нових слів; дослідити шляхи й способи виникнення нових слів; установити найбільш характерні тенденції в словниковому складі на сучасному етапі розвитку мови; виявити лінгвокультурологічну специфіку неологізмів англійської мови друкованих ЗМІ.

Аналіз останніх досліджень та публікацій. Для досягнення мети й вирішення поставлених

завдань було проаналізовано певні сучасні періодичні видання, а також праці таких лінгвістів як В.З. Котелова, Н.В. Заботкіна, І.Р. Гальперін, Ю.А. Зацний, А.В. Янков, за допомогою яких проаналізовано виникнення і функціонування неологічної лексики в мові засобів масової інформації, та зроблено висновки, які саме неологізми переважають в мові мас-медіа на початку XXI століття.

Виклад основного матеріалу дослідження. Вважаємо, що поняття «оказіональність» є доволі умовним. Фактично всі нові одиниці починають своє життя як «оказіональні», оскільки вони виникають саме у конкретному акті мовлення. Тому термін «оказіональне слово» може констатувати лише результат, той факт, що певна одиниця виникла в мовленні, але не закріпилася в мові. Тоді ж чимала кількість одиниць, що виникли тільки «на випадок», можуть узуалізуватися, ввійти до словникового складу.

Зауважимо, що не завжди можна передбачити долю новотвору, виходячи тільки з його особливостей, що співвідносяться із самою мовою окремо від чинників, пов'язаних із соціальною природою мови.

Оказіональними вважалися неологізми кінця XX сторіччя *loadsamoney*, *nanny state*, *reportrette*, *spin-doctor*, створені авторами відомих фільмів та книг «для одного разу», проте ці одиниці не тільки стали невіддільною частиною англійської мови, а й породили інші новотвори – похідні.

Закріплюються в мові насамперед ті одиниці, що передають поняття, пов'язані з важливими процесами сучасності. Дослідження інновацій англійської мови свідчить, що часто їхня інтеграція в лексико-семантичну систему залежить від безпосереднього зв'язку з актуальними суспільними рухами, зумовлюється висуванням на перший план певних соціальних груп, особливо тих, в яких народжуються нові слова та словосполучення.

Лінгвісти намагаються відповісти на питання про те, з яких прагматичних потреб створюється нове слово, які фрагменти досвіду і чому саме вони вимагають лексичної фіксації, що в досвіді людини повинне змінитися, щоб з'явилася необхідність створення нового слова, хто створює нове слово, як і в яких умовах воно створюється, які лінгвістичні механізми створення нового слова, який вихідний морфемний, модельний, лексичний фонд, як змінюється номінативна активність окремих механізмів, як включається слово в лексичну систему, який механізм адаптації нового слова [1, с. 94]. Поява нового слова є результатом боротьби двох тенденцій – тенденції розвитку мови та тенденції її збереження. Це обумовлено тим, що в мові існує досить сильна тенденція зберігатися в стані «комунікативної придатності». Однак для того щоб більш адекватно відобразити, відтворити і закріпити нові ідеї і поняття, мова взагалі і лексика в особливості змушені перебудовуватися, диференціюватися, породжувати нові одиниці. При цьому поява нового слова не завжди викликана прямими потребами суспільства в новому визначенні. Найчастіше неологізм – це результат нових асоціацій або результат усунення омонімії і т.д., тобто при створенні неологізму найчастіше діють чисто внутрішньомовні стимули. Щоб відповісти на питання про те, як створюється нове слово, необхідно зверну-

тися до теорії номінації. Теорія номінації розвивалася насамперед як теорія, спрямована на пояснення шляху від речей до їх позначення, тобто шляху від предметного світу – до найменування окремих його фрагментів. У цьому полягає сутність ономаціологічного підходу до дослідження мови, який розглядає змістовну сторону мовних одиниць з точки зору предметної спрямованості, тобто співвіднесеності з позамовним предметом та засобом його позначення, найменування.

Слово знаходиться в стані неологізму, поки люди відчують в ньому новизну. Як тільки слово починає активно вживатися, воно втрачає ознаку новизни, тобто поступово входить в лексичну систему мови як загальноновживане. Наприклад, зараз не можна вважати неологізмами слова *trouble shooter* – уповноважений по залагодженню конфліктів; *character assassination* – підриг репутації, злісний наклеп; *educational package* – обов'язкова навчальна програма. Ці слова були новими для свого історичного періоду, але не сприймаються носіями мови як нові в даний час. У своїй роботі Стівен Ульман писав, що чим частіше ми повторюємо виразний термін або фразу, тим менш ефективними він буде. Він наголошував, що це особливо помітно у випадку образної мови, як, наприклад, термін *bulge* (укр. «опуклість, роздування») став використовуватися для позначення збільшення народжуваності. Місце мав ефект висвітлення метафори; а тепер ми звикли до нього так, що нам більше не треба візуалізувати зображення. Як стверджує С. Ульман, терміни навіть більш схильні до «закону спадної віддачі». Усі ми знаємо, як швидко вони виходять з моди [2, с. 53]. Неологізми – це нові слова, словосполучення, фразеологізми, що з'являються в мові. Виникнення неологізмів спричинене потребою давати назви новим предметам, явищам, поняттям, які постають у наслідок безперервного розвитку економіки, науки, культури, у результаті розширення й поглиблення.

Людина, що створює нове слово (*originator*), прагне до індивідуалізації та оригінальності. Згодом, слово проходить кілька стадій соціалізації (прийняття його в суспільстві), і лексикалізації (закріплення в мовній системі). Слово сприймається посередниками (*purveyors*), які поширюють його серед мас. Це, як правило, викладачі університетів, шкільні вчителі, репортери, працівники засобів масової інформації. Слово фіксується в періодичній пресі. Наступна стадія соціалізації – прийняття слова широкими масами носіїв мови. Далі йде процес лексикалізації, а згодом – придбання навичок адекватного використання нового слова, тобто придбання комунікативно-прагматичної компетенції носіями мови. На цій стадії прагматика наказує правила адекватного використання нової лексичної одиниці, виявляє типові для неї контексти вживання, а також умови, протипоказані для її використання, тобто створюють «прагматичну аномалію».

У результаті акту номінації створюється одиниця, що відноситься до одного з типів одиниць номінації. Кожен тип одиниць номінації характеризується неповторним набором ознак. Такими ознаками, слідом за Е.С. Кубряковой, вважаємо:

а) синтетизм та аналітизм найменування, що дозволяє протиставити найменування, замкнуті рамками одного слова та багатослівні найменування;

б) глобальність знака, його семантична цілісність та розчленованість у вмотивованості, що дозволяє протиставити слово непохідне як знак усім іншим, демонструючи різний ступінь розчленованості: так, похідні слова менш розчленовані в своїй семантиці, ніж складні, складні – менш, ніж словосполучення і речення, хоча всі перераховані одиниці складені з більш дрібних одиниць і тому передають своє значення;

в) відсутність або ж наявність предикативного зв'язку між складовими знаками, що дозволяє виділити слово і протиставити його всім іншим одиницям номінації, цей зв'язок присутній або в прихованому вигляді, або є зовні вираженим [3, с. 14].

Однією з невирішених проблем неології є проблема терміну «неологізм». Від традиційних канонічних слів неологізми відрізняються особливими зв'язками, з часом які фіксуються колективною свідомістю. Новими словами лексикологи і лексикографи вважають одиниці, які з'являються в мові пізніше певної часової межі. Так, деякі дослідники вважають такою межею кінець Другої світової війни. Інші пов'язують появу нових слів з освоєнням космосу і визначають межею 1957 рік – рік запуску першого супутника. Таким чином, критерій неологізму, з одного боку, суб'єктивний, з іншого – об'єктивний. Будь-яке нове слово має якість неологізму, тобто тимчасову конотацію новизни, поки колективна мовна свідомість реагує на нього як на нове. Багато з аналізованих нами слів вже пройшли процес соціалізації, а частково і лексикалізації. Як показали опитування в Англії і США, багато з слів, зафіксованих в словниках Барнхарта і Берчфілда, не сприймаються носіями мови як нові. Вони втратили тимчасову конотацію новизни, так як вживаються носіями мови вже близько двох десятиріч років. Однак ми відносимо дану лексику до нової, так як вона з'явилася в англійській мові за останні 25 років, що є надзвичайно коротким тимчасовим відрізком в плані історичного мовного розвитку, і в гносеологічному плані дана лексика ще не втратила свою новизну. Одинницею еволюції мови, як відомо, є зміна номінації, тобто співвідношення між означуваним і означенням. Можливі чотири елементарних зміни в процесі найменування: використання даного знаку для позначення нового об'єкта, введення нового знака для позначення об'єкта, що вже має назву в мові, введення нового знака з новим позначенням і, нарешті, невживання знака у зв'язку з деактуалізацією означеного.

Виникає необхідність уточнення поняття «неологізм». Визначення неологізмів як слів або зворотів, що створені для позначення нового предмета або для визначення нового поняття, не можна вважати вичерпним, оскільки таке визначення включає далеко не всі різновиди інновацій. Використання інших критеріїв (денотативного, стилістичного, лексикографічного) також не охоплює всіх неологізмів [2, с. 25].

Хоча значна кількість мовних одиниць виникає для позначення нових речей і явищ, тобто для відображення нових понять, у той же час досить типовими слід вважати і випадки, коли одна й та сама річ, те саме явище має не одну назву. Більш того, для відображення одного поняття, може існувати ціла серія, ціла низка найме-

нувань. Це обумовлюється актуальністю певного поняття, його комплексною природою.

Така «поліномінація» може здійснюватися і під впливом чинників пов'язаних із розгалуженою мовною системою, з її соціальною і територіальною варіативністю (існуванням національних і соціальних варіантів), із дією емоційної функції мови. До того ж, чимало неологізмів виникає для позначення тих речей, що вже існують, для відображення «старих» понять, що знову-таки зумовлено дією комплексу лінгвальних та екстралінгвальних чинників.

Поняття «неологізм» набуває ширшого змісту, якщо взяти до уваги, що крім інновацій літературної мови, існує велика кількість неологізмів, які знаходилися в мові і раніше, але функціонували в периферії цієї системи. До таких одиниць належать терміни, професіоналізми, сленгізми, жаргонізми.

Перетворення подібних одиниць в одиниці загальної мови робить їх інноваціями як з погляду розвитку словникового складу, так і в зв'язку з їх сприйняттям у якості неологізмів більшістю носіїв мови, оскільки раніше вони були відомі лише незначній її частині. Потреба розширення поняття «неологізм» пов'язана також з поліетнічністю, поліваріантністю англійської мови.

Трактування терміна «неологізм», відтак, буде доволі широким, беручи до уваги поняття «новизна» мовної одиниці для системи певного національно-територіального варіанта англійської мови, оскільки, як неодноразово відзначали вчені, поняття «англійська мова» є, фактично, абстракцією, а в реальності вона подана британським, американським, канадським, австралійським, новозеландським і національними варіантами.

Попередньо, ми визначили термін неологізм. Ці нові слова входять до лексики певної мови і одночасно розширюють її. Відтепер, важливо зазначити за допомогою яких засобів, англійська мова поповнює свій склад. Це можуть бути слова узяті з різних мов, інтегровані певним чином, або ж лексичний матеріал власне рідної мови носіїв. Останнє відбувається двома шляхами: перший – об'єднання двох або більше існуючих слів, додавання або видалення морфеми, що призводить до створення абсолютно нових словоформ; друга альтернатива означає змінити не форму, а сенс, тобто дати новий, додатковий сенс до значення, яке властиве слову. Можливо також просто винайти нове слово, що, зокрема, пов'язано із новими реаліями сучасного світу [2, с. 63].

Особливий випадок запозичень – це так звані *kalque*. Кальки – слова, які перекладаються з іноземної мови прямо, частина за частиною. Англійське слово *superman* вважається усього лиш калькою з концепції Ніцше *Übermensch*. Подібні приклади часто зустрічаються в англійській мові, такого роду взаємодію можна простежити ще з давньоанглійського періоду, який пов'язаний із германським корінням англійської мови. В той час як назвати приклад сучасної кальки досить складно [2, с. 54].

Як ми бачимо, історичні події мають досить великий вплив на мову, тобто на кількість запозичених слів у цьому випадку. Саме розвиток суспільства провокує появу нових слів, а неологізми, у свою чергу, дозволяють людини описати будь який прогрес.

Основна причина, чому варто згадати про зміну значення серед інших засобів поповнення лексики є існуюча гіпотеза про те, що більшість знову втілених слів виникають у сфері семантичних змін. Не існує комплексних досліджень для обґрунтування та спростування таких висновків. Хоча ці зміни досить важко помітити, спекуляції про їх частку вживаність не спираються на хиткий ґрунт. Протягом усього розвитку англійської мови, семантичні зміни відбуваються досить наполегливо, що означає, що зміна значення уже сформованих слів ніколи не була зупинена. Ось чому цей процес є джерелом неологізмів навіть сьогодні.

Зміни в семантиці слова можуть відбуватися за допомогою розширення значення слова (*widening*) – значення слова стає більш загальним.

Це явище яскраво і лаконічно можна прослідкувати на прикладі відомих слів «*office*» та «*novice*», які спочатку використовувалися виключно у сфері релігії, хоча за останній час слова настільки розширили своє значення, що мало хто взагалі знає про їх відношення до релігії та церкви.

Семантичне звуження або спеціалізація значення є протилежним процесом. У словах *fowl* та *hound* можна прослідкувати звуження значення. *Fowl* – домашня птиця, яка розводиться для м'яса та яєць, спочатку позначала будь-яку птицю. Слово *hound* позначало будь-яку мислив-

ську собаку, але в сучасній мові це слово позначає окрему породу собак [1, с. 48].

Деякі лінгвісти пов'язують звуження значення з іншими двома процесами в мові – *amelioration* and *deterioration*, покращення або погіршення значення слова. Коли слово набуває позитивної конотації, як наприклад – *lean*, *revolutionary*, *knight*, *nice*, воно стає більш схвальним. Протилежний цьому процес відбувається коли слово набуває негативної конотації, *villain*, *lewd*, *cunning*, *odd*, *reek*. Варто зауважити, що слово частіше набуває негативної конотації, ніж позитивної [1, с. 53].

Висновки. Отже, англійська мова як і інші мови, не могла не відреагувати на зміни в суспільному житті носіїв викликаних новими реаліями ХХІ сторіччя. Для того, щоб дати визначення новим предметам, створюються нові слова та словосполучення. Хоча, визначення неологізмів як слів або зворотів, що створені для позначення нового предмета або для визначення нового поняття, не можна вважати вичерпним, оскільки таке визначення включає далеко не всі різновиди інновацій. Поняття «неологізм» набуває ширшого змісту, якщо взяти до уваги, що крім інновацій літературної мови, існує велика кількість неологізмів, які знаходилися в мові і раніше, але функціонували в периферії цієї системи.

Список літератури:

1. Заботкина В.И. Новая лексика современного английского языка. Москва : Наука, 1991. 140 с.
2. Зацний Ю.А., Пахомова Т.О., Зацна В.Ю. Соціолінгвістичні аспекти вивчення словникового складу сучасної англійської мови : навч. посіб. для студ. вищ. навч. закл. Запоріжжя : ЗДУ, 2004. 284 с.
3. Кубрякова Е.С. Неология: проблемы и перспективы. *Традиции и новаторство*. 2002. № 14. С. 7–14.

References:

1. Zabotkina, V.I. (1991). *Novaya leksika sovremennogo angliyskogo yazyika* [New vocabulary of modern English]. Moskva: Nauka, 140 p. (in Russian)
2. Zatsnyi, Yu.A., Pakhomova, T.O., & Zatsna, V.Yu. (2004). *Sotsiolingvistychni aspekty vyuchennia slovnykovoho skladu suchasnoi anhliiskoi movy: navch. posib. dlia stud. vyshch. navch. zakl* [Sociolinguistic aspects of practically the vocabulary of modern English]. Zaporizhzhia : ZDU, 284 p. (in Ukrainian)
3. Kubryakova, E.S. (2002). Neologiya: problemy i perspektivy [Neology: Issues and Perspectives]. *Tradition and Innovation*, no. 14, pp. 7–14. (in Russian)